

Sobre la construcció d'Europa

Raimon Obiols, en l'article que encapçala aquest número, afirma que després de l'11 de setembre no en tenim prou amb constatar que el món ha canviat i que ens cal admetre –per convicció i per interès– que el món ha de canviar, que avui té més sentit que mai un projecte de reformisme global orientat a la prevenció i solució de conflictes i a la lluita contra la pobresa i les desigualtats.

Amb aquest punt de partida s'enfilen els diversos articles que hem aplegat entorn de la construcció europea. Aportacions diverses que tenen un comú denominador: la convicció que Europa té l'oportunitat, potser la darrera, d'esdevenir un referent equilibrador de la globalització i de constituir-se en el contrapès necessari de l'unilateralisme nord-americà. Per fer-ho, ha de partir de la reafirmació dels seus valors fonamentals, de la reivindicació del seu model social i, sobretot, de la continuació tenaç i obstinada del seu procés de construcció política.

El final de la guerra freda i la caiguda del comunisme van coincidir amb una certa aturada de l'impuls europeu, si més no del seu ritme, precisament en el moment en què s'accelerava el procés de globalització. Aquest desfasament ha accentuat la percepció que Europa no estava a l'alçada de la marxa de la història: la percepció del replegament d'Europa ha coincidit amb el ple desplegament dels Estats Units. Les causes d'aquesta incapacitat europea ens les explica Lluís Maria de Puig en el seu article.

Parlar de més ambició per Europa vol dir renunciar a l'Europa fortalesa que, a més de ser inviable, condueix fatalment a la marginació. I, per tant, vol dir tenir l'ambició d'esdevenir un agent global amb totes les conseqüències, com diu Josep Borrell en l'entrevista que publiquem.

Això vol dir proposar-se arribar a ser una potència político-militar com els Estats Units? Aquesta seria una opció equivocada, a més de poc realista, en capgirar el sentit de la història europea dels darrers 60 anys, en els que Europa ha abandonat la lògica de gran potència. Però si Europa no vol ni pot esdevenir una gran potència com els Estats Units, no pot renunciar en canvi a una visió estratègica comú que ha d'estar servida per una política exterior i de defensa dotada dels instruments polítics, diplomàtics i militars adients.

Més enllà de les decisives reformes institucionals, la Convenció Europea és una oportunitat única per fer visibles els nous objectius d'una Europa unida a mig i llarg termini. Uns objectius d'ordre molt diferent als dels primers cinquanta anys, orientats cara endins i a assolir la pacificació, el progrés solidari i la plena democratització d'Europa. Els nous objectius han de ser els d'una Europa bolcada al món, amb voluntat d'exportar el seu model polític i social arreu. En definitiva, han de ser els objectius d'un nou agent global que actua i assumeix responsabilitats a partir del seu propi bagatge històric.

Responsabilitats globals i, amb més raó, responsabilitats regionals. Per començar, el primer interès d'Europa a curt termini és culminar amb èxit l'ampliació a l'Est per assolir la fita històrica de la plena reconciliació dels pobles d'Europa en un marc democràtic i de progrés. I en un futur urgent assumir la plena responsabilitat a la Mediterrània, amb la consciència que es tracta d'intervenir en una perillosa línia de fractura que cal suturar amb més visió i més energia que les mostrades en el decebedor procés Euromed que ens descriu Anna Terrón.

Nous objectius, visió estratègica, reformes institucionals i, amb elles, polítiques i accions comunitàries que volen dir resultats. Els que esperen i entenen els ciutadans i que esdevenen una font de legitimitat imprescindible del projecte europeu. Per això completem aquest número, dedicat a la construcció europea, amb aportacions sobre les polítiques d'immigració (Jordi Sànchez), seguretat i justícia (Ernest Maragall) i ocupació (Maravillas Rojo). Es tracta d'aproximacions que contempen el marc europeu i a la vegada es centren en l'acció local. Són exemples d'una visió pròpia d'Europa: la que expressa Pasqual Maragall quan proposa que l'Europa dels pobles ha de jurar la «bíblia» de la subsidiarietat i de la proximitat.

Fundació Rafael Campalans